HE 37/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain ja kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain sekä poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion virkamieslakia, kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia sekä poliisin hallinnosta annettua lakia. Valtion virkamieslakiin ja kunnallisesta viranhaltijasta annettuun lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi vuoden 2017 alussa voimaan tulleet työsopimuslain muutokset, jotka liittyvät koeajan pidentämiseen, työnantajan takaisinottovelvollisuuden keston lyhentämiseen sekä mahdollisuuteen palkata pitkäaikaistyötön määräaikaiseen virkasuhteeseen ilman laissa säädettyä perustetta.

Lisäksi valtion virkamieslakiin ehdotetaan tehtäväksi kolme erillistä yksittäistä muutosta. Ensiksikin lain säännöstä virkasiirroista muutettaisiin keventämällä virkasiirtoihin liittyvää menettelyä. Hallinnonalalta toiselle tehtävästä virkasiirrosta päättäisi valtiovarainministeriön sijasta se ministeriö, jonka hallinnonalalta virka siirretään toiselle. Toiseksi virkamiehen eroamisikää koskevaan säännökseen lisättäisiin mahdollisuus jatkaa virkasuhdetta eroamisiän täyttymisen jälkeen enintään kahdella vuodella virkamiehen suostumuksella. Kolmanneksi virkamieslain säännöstä siitä, että virkamies on virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes koeaika uudessa virassa päättyy, täsmennettäisiin. Virkamies olisi virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes korkeintaan kuuden kuukauden pituinen koeaika uudessa virassa päättyy.

Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain julkista hakumenettelyä koskevaan pykälään tehtäisiin myös muutos.

Poliisin hallinnosta annetun lain säännökseen poliisin eroamisiästä lisättäisiin myös mahdollisuus jatkaa virkasuhdetta eroamisiän täyttymisen jälkeen enintään kahdella vuodella poliisimiehen suostumuksella.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä marraskuuta 2018.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ....1
SISÄLLYS....2
YLEISPERUSTELUT....3
1 NYKYTILA....3
1.1 Virkasiirrot....3
1.2 Määräaikainen virkasuhde....3
1.3 Koeaika....4
1.4 Takaisinottovelvollisuus....4
1.5 Virkamiehen eroamisikä....5
1.6 Virkavapaus uuden viran koeajan keston ajaksi....5
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET....5
2.1 Tavoitteet....5
2.2 Keskeiset ehdotukset....6
Viran siirtäminen....6
Määräaikainen virkasuhde....6
Koeaika....7
Takaisinottovelvollisuus....7
Virkamiehen eroamisikä....7
Virkavapaus uuden viran koeajan keston ajaksi....8
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET....8
3.1 Pitkäaikaistyöttömän palkkaaminen määräaikaiseen virkasuhteeseen, koeajan pidentäminen sekä takaisinottovelvollisuuden keston lyhentäminen....8
3.2 Virkasiirrot....9
3.3 Virkasuhteen jatkaminen eroamisiän täyttymisen jälkeen....9
4 ASIAN VALMISTELU....9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT....11
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT....11
1.1 Valtion virkamieslaki....11
1.2 Laki kunnallisesta viranhaltijasta....14
1.3 Laki poliisin hallinnosta....17
2 VOIMAANTULO JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET....17
LAKIEHDOTUKSET....18
Laki valtion virkamieslain muuttamisesta....18
Laki kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain muuttamisesta....20
Laki poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta....22
LIITE....23
RINNAKKAISTEKSTIT....23
Laki valtion virkamieslain muuttamisesta....23
Laki kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain muuttamisesta....26
Laki poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta....29

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Virkasiirrot

Voimassa olevan valtion virkamieslain (750/1994), jäljempänä *virkamieslaki*, 5 §:n 2 momentin mukaan valtion talousarviossa eriteltävä virka siirretään saman viraston muuhun yksikköön sekä muu virka toisen ministeriön hallinnonalaan kuuluvaan virastoon valtioneuvoston päätöksellä. Nykyisin päätöksen hallinnonalojen välisistä henkilöstövoimavarasiirroista tekee valtiovarainministeriö valtion virkamieslain 5 §:n ja valtioneuvoston ohjesäännön 17 §:n perusteella. Esityksen valtiovarainministeriölle hallinnonalalta toiselle tehtävästä henkilöstövoimavarasiirrosta tekee luovuttavan hallinnonalan ministeriö, yleensä luovuttavan viraston esityksen tai lausunnon pohjalta. Esityksen tekemisen edellytyksenä on, että luovuttavan ja vastaanottavan hallinnonalan ministeriöt ovat yksimielisiä henkilöstövoimavarasiirrosta ja sen toteutuksesta. Esitykseen liitetään lausunnot, joista tarvittavat hyväksynnät käyvät ilmi. Valtiovarainministeriön henkilöstö- ja hallintopolitiikkaosaston esityksen pohjalta ministeri tekee asiassa päätöksen.

Viraston toimintamenomäärärahoja voidaan henkilöstövoimavarojen uudelleen kohdentamiseksi siirtää toisen viraston käytettäväksi sen toimintamenoihin. Virkamieslain 5 §:n mukaan virkasiirrossa tarvittavan määrärahan siirtämisestä toisen viraston käytettäväksi säädetään valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 7 a §:ssä. Valtion talousarviolain 7 a §:n mukaan viraston tai laitoksen toimintaan tarkoitettuja määrärahoja voidaan henkilöstövoimavarojen uudelleen kohdentamiseksi siirtää toisen viraston käytettäväksi sen toiminnasta aiheutuviin vastaaviin menoihin siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Lain 7 a §:n 2 momentin mukaan määrärahan siirtämisestä saman ministeriön hallinnonalaan kuuluvan viraston käytettäväksi päättää asianomainen ministeriö ja siirtämisestä toisen ministeriön hallinnonalaan kuuluvan viraston käytettäväksi valtiovarainministeriön esittelystä valtioneuvosto.

Valtion talousarviosta annetun asetuksen 18 §:n 1 momentin mukaan valtion talousarviosta annetun lain 7 a §:ssä tarkoitetun henkilöstövoimavarojen uudelleen kohdentamisen edellytyksenä on, ettei järjestelyllä aiheuteta määrärahojen ylitys- tai muuta lisätarvetta.

1.2 Määräaikainen virkasuhde

Virkamieslain 9 §:n mukaan virkamieheksi voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta. Virkamiestä ei tällöin nimitetä virkaan, vaan virkasuhteeseen. Pykälän 3 momentin mukaan jos virkamies nimitetään 1 tai 2 momentin nojalla määräajaksi, tulee nimittämiskirjasta ilmetä määräaikaisuuden peruste. Virkamies on nimitettävä koko määräaikaisuuden perusteena olevaksi ajaksi, jollei erityisestä syystä toisin päätetä. Lähtökohtaisesti pysyväisluonteisissa tehtävissä on käytettävä toistaiseksi voimassa olevaa virkasuhdetta.

Määräajaksi virkasuhteeseen nimitetyn virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun määräaika on kulunut loppuun. Määräajaksi nimitetyn virkamiehen virkasuhde voidaan virkasuhteen aikana irtisanoa yksilöperusteella tai kollektiiviperusteella päättymään kesken määräajan samalla tavoin kuin toistaiseksi nimitetyn virkasuhde. Virkasuhteen ei katsota olevan voimassa toistaiseksi, vaikka määräaikaista virkasuhdetta olisi käytetty lain vastaisesti

toistuvasti peräkkäin. Ilman laissa säädettyä perustetta määräajaksi nimitetyllä virkamiehellä on kuitenkin virkamieslain 56 §:n perusteella oikeus virkasuhteen virastoon päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä tämän viraston virkamieheksi, saada virastolta vähintään kuusi ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003), jäljempänä *viranhaltijalaki*, 3 §:n 2 momentin mukaan viranhaltija voidaan ottaa määräajaksi vain viranhaltijan omasta pyynnöstä tai jos määräajaksi ottamisesta on erikseen säädetty taikka tehtävän luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkasuhteeseen kuuluvien tehtävien hoidon järjestäminen tai muu niihin rinnastettava kunnan toimintaan liittyvä määräaikaista virkasuhdetta edellyttävä seikka sitä vaatii.

Määräajaksi otetun viranhaltijan virkasuhde päätyy ilman irtisanomista määräajan jälkeen. Ilman lainmukaista perustetta määräaikaiseen virkasuhteeseen otetulla viranhaltijalla on oikeus virkasuhteen päätyttyä vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaavaan korvaukseen.

1.3 Koeaika

Koeaikaa voidaan käyttää virkamieheksi nimitetyn soveltuvuuden mittaamiseen, ei kuitenkaan silloin, kun nimittäjänä on tasavallan presidentti tai valtioneuvosto (virkamieslain 10 §). Koeaika antaa myös virkamiehelle mahdollisuuden arvioida, vastaako tehtävä hänen odotuksiaan. Koeajan pituus saa virkamieslain 10 §:n mukaan olla enintään kuusi kuukautta ja se alkaa kulua siitä päivästä lukien, josta alkaen henkilö on nimitetty virkaan. Koeajan kuluessa viranomainen tai virkamies voi purkaa virkasuhteen päättymään välittömästi. Purkaminen ei kuitenkaan saa viranomaisen puolelta tapahtua syrjivillä tai muutoin epäasiallisilla perusteilla, ja purkamispäätös on perusteltava. Koeaikapurku vastaa oikeudelliselta luonteeltaan virkasuhteen purkamista ja siinä on noudatettava samoja menettelytapoja kuin muutenkin virkasuhdetta purettaessa. Virkamiehelle on siten varattava virkamieslain 66 §:n perusteella tilaisuus tulla kuulluksi samoin kuin valtion virkamiesasetuksen nojalla asianomaiselle luottamusmiehelle.

Viranhaltijalain 8 §:n 1 momentin mukaan virkasuhteeseen otettaessa voidaan määrätä virantoimituksen aloittamisesta alkava enintään kuuden kuukauden koeaika. Vuotta lyhyemmässä virkasuhteessa koeaika voi olla enintään puolet virkasuhteen kestosta. Vastaavasti kuin valtion virkamieslain ja työsopimuslain (55/2001) mukaan, säädetyn koeajan kuluessa kumpi tahansa osapuoli voi purkaa virkasuhteen päättymään välittömästi.

1.4 Takaisinottovelvollisuus

Virkamieslain 32 §:n mukaan jos virkamies on irtisanottu muista kuin virkamiehestä johtuvista syistä ja se virasto, jonka virasta virkamies irtisanottiin, 24 kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä tarvitsee työvoimaa samoihin tai samanlaisiin tehtäviin, tulee asianomaisen viraston tiedustella paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko entisiä virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä. Myönteisessä tapauksessa viraston tulee tarjota tehtävää tai virkaa, johon nimittää muu viranomainen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvoston yleisistunto, korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus, ensi sijassa näille entisille kelpoisuusvaatimukset täyttäville virkamiehille. Virka saadaan tällöin täyttää haettavaksi julistamatta.

Pykälän 2 momentissa säädetään takaisinottovelvollisuuden pituudesta liikkeenluovutukseen liittyvissä tilanteissa. Momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus koskee yhdek-

sän kuukauden ajan irtisanomisajan päättymisestä 5 e §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa silloin, kun luovuttaja on irtisanonut virkamiehen ennen luovutushetkeä.

Virkamieslakia säädettäessä annetussa hallintovaliokunnan mietinnössä (HaVM 5—HE 291/1993 vp) todetaan laissa säädettävään takaisinottovelvollisuuteen liittyen, että ”edelleen valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentin yhdeksän kuukauden määräaikaa pidennettäisiin 24 kuukauteen. Sanottu on perusteltua sen johdosta, että valtio toimii vuotuisen talousarvion määrärahojen puitteissa. Valiokunnan ehdottama sanamuoto johtaa ainakin kahden täyden talousarviovuoden aikana tapahtuvaan tarkasteluun. Näin voidaan osaltaan vaikuttaa siihen, että esimerkiksi 15—20 vuotta valtion palveluksessa ollut henkilö ei satunnaisen määrärahojen vähenemisen vuoksi joutuisi kohtuuttomaan asemaan. Vertailua työsopimuslakiin ei voida tässäkään kohdassa pitää perusteltuna muun ohella sen johdosta, että yksityisellä sektorilla henkilöstön tarve riippuu suoraan kysynnästä eivätkä käytettävissä olevat palkkausmäärärahat ole sidottuja valtion tavoin kalenterivuoteen.”

Viranhaltijalain 46 §:n mukaan taloudellisista ja tuotannollisista syistä irtisanotun viranhaltijan takaisinottoaika on yhdeksän kuukautta.

1.5 Virkamiehen eroamisikä

Virkamieslain 35 §:n mukaan virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän. Valtion virkamiesten yleinen eroamisikä on ollut vuoden 2005 alusta lukien 68 vuotta. Lainmuutoksen 193/2016 mukaan eroamisikä on 1 päivästä huhtikuuta 2016 alkaen 68 vuotta vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä, 1958—1961 syntyneillä 69 vuotta ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta. Eroamisiän saavuttanutta virkamiestä ei voida nimittää virkaan eikä virkasuhteeseen. Virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän. Virkasuhteen päättymisestä eroamisiän johdosta on annettava virkamiehelle todistus (valtion virkamiesasetus 34 §).

Poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 15 §:n mukaan poliisimiehen eroamisikä on 68 vuotta, lisäksi tietyille poliisimiesvirkaryhmille on säädetty 60 ja 63 vuoden eroamisiät.

1.6 Virkavapaus uuden viran koeajan keston ajaksi

Virkamieslain 65 §:n 4 momentin mukaan jos virkaan nimitetty virkamies nimitetään toiseen valtion virkaan ja tähän virkaan liittyy koeaika, virkamies katsotaan eronneeksi aikaisemmasta virasta, kun koeaika on päättynyt, jollei uutta virkasuhdetta ole koeaikana purettu. Virkamies on virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes koeaika uudessa virassa päättyy.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman tavoitteena on nostaa työllisyysaste 72 prosenttiin. Tilastokeskuksen mukaan Suomen työllisyysaste oli vuonna 2016 69,8 prosenttia. Vuoden 2017 alussa tulivat voimaan työsopimuslain muutokset liittyen koeajan pidentämiseen, mahdollisuuteen palkata pitkäaikaistyötön määräaikaiseen työsuhteeseen ilman eri perustetta sekä takaisinottovelvollisuuden joustavoittamiseen irtisanomistilanteissa. Näillä muutoksilla pyritään edistämään työllisyysasteen nousua ja muun muassa pitkäaikaistyöttömien työllistymistä.

Esityksen tarkoituksena on sisällyttää työsopimuslakiin 1 päivänä tammikuuta 2017 voimaan tulleet muutokset valtion virkamieslakiin sekä kunnalliseen viranhaltijalakiin ja siten koskemaan valtion virkamiehiä ja kuntien viranhaltijoita. Työsopimuslain muutosten tavoitteita on kuvattu hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi työsopimuslain, merityösopimuslain sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta (HE 105/2016 vp). Lailla työsopimuslain muuttamisesta (1458/2016) työsopimuslakia muutettiin muun muassa koeajan pituuteen liittyen niin, että koeaika voidaan sopia aikaisemman neljän kuukauden sijaan enintään kuuden kuukauden pituiseksi. Lisäksi työnantajalle säädettiin mahdollisuus pidentää koeaikaa, jos työntekijä on ollut koeaikana poissa työstä työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi. Takaisinottovelvollisuutta lyhennettiin yhdeksästä kuukaudesta neljään kuukauteen tai jos työsuhde on jatkunut keskeytyksettä sen päättymiseen mennessä vähintään 12 vuotta, takaisinottoajaksi säädettiin kuusi kuukautta. Lakiin lisättiin myös säännös mahdollisuudesta enintään vuoden pituisen määräaikaisen työsopimuksen tekemiseen ilman perustetta pitkäaikaistyöttömän kanssa.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Viran siirtäminen

Esityksessä ehdotetaan, että valtion talousarviossa eriteltävä virka siirrettäisiin saman viraston muuhun yksikköön asianomaisen ministeriön päätöksellä. Muu virka siirrettäisiin toisen ministeriön hallinnonalaan kuuluvaan virastoon sen ministeriön päätöksellä, jonka hallinnonalalta virka siirretään. Päätöksestä olisi ilmoitettava valtiovarainministeriölle. Tarkoitus olisi näin keventää virkasiirtoihin liittyvää menettelyä. Koska virkasiirron edellytyksenä on, että luovuttavan ja vastaanottavan hallinnonalan ministeriöt, luovuttava ja vastaanottava virasto sekä siirrettävä virkamies ovat yksimielisiä henkilöstövoimavarasiirrosta ja sen toteutuksesta, ei valtiovarainministeriön ja siellä ministerin päätös asiasta ole tarpeellinen.

Esityksessä ehdotetaan myös, että virkamieslain 5 §:n 1 momentista virkasiirtoihin liittyen poistettaisiin maininta, että tarvittavan määrärahan siirtämisestä toisen viraston käytettäväksi säädetään valtion talousarviosta annetun lain 7 a §:ssä.

Määräaikainen virkasuhde

Määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen edellyttää, että virkamieslain 9 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät. Lain mukaan määräaikaiseen virkasuhteeseen voidaan nimittää, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta.

Kunnallinen viranhaltija voidaan ottaa viranhaltijalain 3 §:n 2 momentin mukaan määräajaksi vain viranhaltijan omasta pyynnöstä tai jos määräajaksi ottamisesta on erikseen säädetty taikka tehtävän luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkasuhteeseen kuuluvien tehtävien hoidon järjestäminen tai muu niihin rinnastettava kunnan toimintaan liittyvä määräaikaista virkasuhdetta edellyttävä seikka sitä vaatii.

Esityksessä ehdotetaan virkamieslakiin ja viranhaltijalakiin lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan enintään vuoden pituiseen määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen ei edellyttäisi laissa säädettyä perustetta, jos virkasuhteeseen nimitetään henkilö, joka on ollut työ- ja elinkeinotoimiston ilmoituksen mukaan yhtäjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan. Enintään kahden viikon pituinen virka- tai työsuhde ei kuitenkaan katkaisisi työttömyyden yhdenjaksoisuutta. Viranomainen voisi nimittää henkilön vuoden kuluessa ensimmäisen määräaikaisen virkasuhteen alkamisesta enintään kahteen uuteen määräaikaiseen virkasuhtee-

seen. Määräaikaisten virkasuhteiden yhteenlaskettu kokonaiskesto ei kuitenkaan saisi tällöin ylittää yhtä vuotta.

Ehdotetulla sääntelyllä pyritään alentamaan kynnystä nimittää pitkäaikaistyötön määräaikaiseen virkasuhteeseen.

Koeaika

Virkamieslain 10 §:n mukaan virkamiestä nimitettäessä voidaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävän koeajan aikana purkaa sekä nimittävän viranomaisen että virkamiehen puolelta. Vastaava säännös kunnan viranhaltijan koeajan kestosta on viranhaltijalain 8 §:ssä. Esityksessä ei ole tarvetta ehdottaa työsopimuslakia vastaavaa muutosta koeajan enimmäispituudesta, sillä virkamieslaki ja viranhaltijalaki mahdollistavat jo nykyisin koeajan määräämisen enintään kuuden kuukauden pituiseksi. Sen sijaan esityksessä ehdotetaan viranomaiselle mahdollisuutta pidentää koeaikaa, jos virkamies tai viranhaltija on ollut koeaikana poissa työstä työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi.

Koeajan tarkoitus ei toteudu, jos virkamies tai viranhaltija on ollut koeaikana pitkähkön ajan pois virantoimituksesta. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että viranomainen voisi pidentää koeaikaa kuukaudella kutakin työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoihin sisältyvää 30 kalenteripäivää kohden. Viranomaisen olisi ilmoitettava virkamiehelle ja viranhaltijalle koeajan jatkamisesta ennen kuin koeaika päättyy.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi 10 §:n koeaikapurkua koskevaa säännöstä poistamalla siitä viittaus lain 11 §:ään.

Takaisinottovelvollisuus

Hallituksen tavoitteena on joustavoittaa takaisinottovelvollisuutta irtisanomistilanteessa. Työsopimuslaissa säädettyä takaisinottovelvollisuutta lyhennettiin vuonna 2017 voimaan tulleella 6 §:n säännöksellä neljään kuukauteen. Jos työsuhde on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään 12 vuotta, takaisinottovelvollisuusaika on kuitenkin kuuden kuukauden pituinen.

Esityksessä ehdotetaan virkamieslain 34 §:ssä säädetyn takaisinottovelvollisuuden kestoajan lyhentämistä nykyisestä 24 kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Takaisinottovelvollisuuden muuhun sisältöön ei ehdoteta muutoksia. Viraston tulisi siten tarjota tehtävää tai virkaa entisille kelpoisuusvaatimukset täyttäville virkamiehille, jos entisiä, muusta kuin virkamiehestä johtuvasta syystä irtisanottuja virkamiehiä on etsimässä työvoimaviranomaisen välityksellä työtä. Vastaava takaisinottovelvollisuus koskisi myös virkamieslain 5 e §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa liikkeenluovutustilanteessa silloin, kun luovuttaja on irtisanonut virkamiehen ennen luovutushetkeä.

Viranhaltijalain 46 §:ssä säädettyä yhdeksän kuukauden takaisinottoaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi neljään kuukauteen. Jos viranhaltijan virkasuhde on kestänyt 12 vuotta, olisi takaisinottoaika kuitenkin kuusi kuukautta.

Virkamiehen eroamisikä

Esityksessä ehdotetaan, että virkamiehen eroamisiän täyttymisestä huolimatta virkamiehen virkasuhdetta voitaisiin virkamiehen suostumuksella jatkaa enintään kahdella vuodella.

Laissa kunnallisesta viranhaltijasta on vastaavanlainen säännös, johon ei kuitenkaan sisälly kahden vuoden enimmäisaikaa. Lain 34 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään, että virkasuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana viranhaltija täyttää eroamisiän, jollei viranhaltijan kanssa sovita virkasuhteen määräaikaisesta jatkamisesta.

Virkavapaus uuden viran koeajan keston ajaksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion virkamieslain säännöstä, jonka mukaan virkamies on virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes koeaika uudessa virassa päättyy. Säännöstä täsmennettäisiin siten, että virkamies olisi virkavapaana kunnes korkeintaan kuuden kuukauden pituinen koeaika uudessa virassa päättyy.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Pitkäaikaistyöttömän palkkaaminen määräaikaiseen virkasuhteeseen, koeajan pidentäminen sekä takaisinottovelvollisuuden keston lyhentäminen

Työsopimuslain muuttamiseen liittyvässä hallituksen esityksessä 105/2016 vp (s. 17—20) on esitetty vaikutusarviointeja liittyen pitkäaikaistyöttömän palkkaamiseen määräaikaiseen työsuhteeseen ilman erillistä perustetta, koeajan pidentämiseen sekä työnantajan takaisinottovelvollisuuden keston lyhentämiseen.

Hallituksen esityksessä on todettu, että pitkäaikaistyöttömän palkkaaminen määräaikaiseen työsuhteeseen ilman erillistä perustetta voi jossain määrin aiheuttaa hallinnollista taakkaa julkisille TE-palveluille, sillä pitkäaikaistyöttömyys on voitava todentaa luotettavasti, ja työnhakijan on saatava siitä todistus. Vastaavasti pitkäaikaistyöttömän työllistyminen myös omalta osaltaan vähentäisi TE-hallinnon muuta taakkaa. Tämä koskisi siten myös virkamieslain ja viranhaltijalain muutosta, jonka mukaan pitkäaikaistyötön voitaisiin nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen ilman laissa säädettyä perustetta.

Pitkäaikaistyöttömän nimittäminen määräaikaiseen virkasuhteeseen ilman laissa säädettyä perustetta alentaisi kynnystä valita määräaikaiseen virkasuhteeseen pitkäaikaistyötön sekä näin parantaisi pitkäaikaistyöttömien työllistymismahdollisuuksia.

Koeajan pidentämiseen voi työsopimuslain muutoksiin liittyvän hallituksen esityksen mukaan sisältyä syrjintää koskevia riskitekijöitä perhevapaiden osalta, vaikka koeaikapurkua ei saa tehdä raskauden tai perhevapaan perusteella. Toisaalta lakimuutoksen myötä vältetään niitä ristiriitoja, joita voi syntyä, kun henkilö jää perhevapaalle ennen kuin työnantaja on ehtinyt kunnolla arvioida työntekijän soveltuvuutta työtehtävään. Koeajan pidentäminen pitkien sairauspoissaolojen tapauksessa vähentänee myös joissain määrin niitä tilanteita, joissa on epäselvää, johtuiko koeaikapurku tosiasiassa henkilön sairastumisesta.

Takaisinottovelvollisuuden osalta viranomaisen hallinnollinen taakka vähenee, sillä aika, jolloin viranomaisella on velvollisuus tiedustella työvoimaviranomaiselta onko entisiä virkamiehiä etsimässä työtä, olisi lyhyempi kuin nykyisen virkamieslain mukaan. Lakimuutos voi lisätä jonkin verran työvoiman vaihtuvuutta. Viranhaun ja nimittämisprosessin julkisuus takaavat kuitenkin sen, että virkaan nimitetään kelpoisuusvaatimukset parhaiten täyttävä hakija. Tämä osaltaan suojaa entisen virkamiehen ja viranhaltijan asemaa takaisinottoajan päättymisen jälkeenkin. Takaisinottovelvollisuuden keston lyhenemiseen ei siten valtiolla eikä kunnissa liity samanlaista työnantajan vapauden lisäystä ilman rajoitteita valita tehtävään sopivin henkilö, mikä mainitaan työsopimuslain muutokseen liittyvän hallituksen esityksen sivulla 20.

3.2 Virkasiirrot

Virkasiirtoihin liittyvän menettelyn joustavoittaminen vähentäisi siirroista johtuvaa hallinnollista taakkaa, sillä virkasiirrot eivät enää edellyttäisi valtiovarainministeriön ja siellä ministerin päätöstä.

3.3 Virkasuhteen jatkaminen eroamisiän täyttymisen jälkeen

Etukäteen ei voida arvioida, kuinka usein virkamiehen virkasuhdetta jatkettaisiin eroamisiän täyttymisen jälkeen. Lainmuutoksella on kuitenkin mahdollisuus pidentää jonkin verran valtion virkamiesten työuria sekä antaa joustomahdollisuuksia esimerkiksi sellaisia tilanteita varten, joissa eroamisiän saavuttaneen virkamiehen asiantuntemusta vielä tarvittaisiin organisaatiossa. Enintään kahden vuoden jatkamismahdollisuuden käyttäminen perustuisi työnantajan aloitteeseen ja harkintaan. Voidaan arvioida, että tarve enintään kahden vuoden pituiseen virkasuhteen jatkamiseen koskisi enemmänkin yksittäisiä tapauksia kuin olisi yleisesti käytetty joustomahdollisuus etenkin, kun eroamisikä nousee asteittain 70 vuoteen.

Lisäksi muutoksella lähennettäisiin valtion virkamiesten asemaa kunnallisten viranhaltijoiden kanssa, sillä laissa kunnallisesta viranhaltijasta säädetään mahdollisuudesta sopia viranhaltijan kanssa virkasuhteen määräaikaisesta jatkamisesta eroamisiän täyttymisen jälkeen. Myös työsopimuslain 6 luvun 1 a §:n mukaan työnantaja ja työntekijä voivat sopia työsuhteen jatkamisesta työntekijän täytettyä eroamisiän.

4 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin 24 päivänä toukokuuta 2017 lausunnot kaikilta ministeriöiltä sekä valtion pääsopijajärjestöiltä. Lausunto saatiin sisäministeriöltä ja sen rajavartio-osastolta, sisäministeriön hallinnonalan virastoista Suojelupoliisilta, Maahanmuuttovirastolta, Poliisihallitukselta, Hätäkeskuslaitokselta sekä Pelastusopistolta, maa- ja metsätalousministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, ympäristöministeriöltä ja palkansaajajärjestö Pardia ry:ltä. Lisäksi valtion pääsopijajärjestöt antoivat yhteisen lausunnon asiasta. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa hallituksen esityksestä.

Lausunnonantajat ovat pitäneet virkamieslakiin esitettyjä muutoksia lähtökohtaisesti kannatettavina ja tarpeellisina. Lausunnoissa esitetyt huomiot ja muutosehdotukset on pyritty ottamaan huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

Esityksestä on käyty yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (1233/2013) edellyttämät yhteistoimintaneuvottelut valtion henkilöstöä edustavien pääsopijajärjestöjen kanssa. Pääsopijajärjestöt vastustavat esityksessä ehdotettua 32 §:n muutosta takaisinottovelvollisuuden kestoajan lyhentämisestä.

Viranhaltijalain muutoksista on neuvoteltu kunnallisten pääsopijajärjestöjen sekä kunnallisen työmarkkinalaitoksen kanssa.

Sisäministeriö pyysi poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n muutosesityksestä erikseen lausunnot seuraavilta tahoilta: Poliisihallitus, Suojelupoliisi, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry, Palkansaajajärjestö Pardia ry, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry, Poliisihallinnon Päälliköt ja Asiantuntijat POLPA ry, Suomen ni-

mismiesyhdistys ry sekä Poliisi-lakimiehet. Pääasiallisesti lausunnonantajilla ei ollut huomautettavaa esitykseen. Lisäksi poliisimiesten eroamisikää koskevan sääntelyn muuttaminen käsiteltiin poliisin yhteistoimintaneuvottelukunnassa ja Poliisihallituksen yhteistoimintaneuvotteluelimessä sekä kirjallisessa menettelyssä sisäasiainhallinnon yhteistoimintaelimessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Valtion virkamieslaki

5 §. Pykälän *1 momentista* poistettaisiin maininta, että virkasiirrossa tarvittavan määrärahan siirtämisestä toisen viraston käytettäväksi säädetään valtion talousarviosta annetun lain 7 a §:ssä. Virkamieslain mukaan enää ei ole välttämätöntä, että siirrettäessä virka toiseen virastoon myös tarvittava määräraha tulee siirtää toisen viraston käytettäväksi. Tämän vuoksi myös viittaus valtion talousarviosta annetun lain 7 a §:ään voidaan poistaa virkamieslain 5 §:n 1 momentista.

Valtion talousarviosta annetun lain 7 a §:ssä kuitenkin edelleen säädetään mahdollisuudesta siirtää määrärahoja henkilöstövoimavarojen uudelleen kohdentamiseksi sekä toimivallasta päättää määrärahan siirtämisestä toisen viraston käytettäväksi. Virkojen ja määrärahojen siirtoa valmisteltaessa vastuuministeriön tulee huolehtia siitä, että päätöksentekoon sovelletaan oikeaa menettelyä.

Pykälän *2 momentin* muutos koskisi viran siirtämisestä päättävää viranomaista. Valtion talousarviossa eriteltävä virka siirrettäisiin saman viraston muuhun yksikköön asianomaisen ministeriön päätöksellä. Muu virka siirrettäisiin toisen ministeriön hallinnonalaan kuuluvaan virastoon sen ministeriön päätöksellä, jonka hallinnonalalta virka siirretään. Päätöksestä olisi ilmoitettava valtiovarainministeriölle. Tarkoitus on näin selkeyttää virkasiirtoihin liittyvää toimivaltaa sekä keventää menettelyä.

Viran siirrosta päättävän ministeriön tehtävänä on varmistaa, että kyseessä ei ole niin laaja henkilöstövoimavarasiirto, että se merkitsisi eduskunnan hyväksymän hallinnon toimintapolitiikan uudelleen arviointia tai muuttaisi hallinnonalan keskeisiä toimintalinjoja taikka edellyttäisi määrärahasiirtoja, jotka tulisi toteuttaa normaalin talousarviokäsittelyn yhteydessä. Tämän vuoksi kesken talousarviovuoden voidaan toteuttaa yksittäisiä virkasiirtoja. Laajemmat muutokset toteutetaan normaalin talousarviokäsittelyn yhteydessä.

9 c §. Virkamieslakiin lisättäisiin uusi 9 c §. Pykälän mukaan enintään vuoden pituiseen määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen ei edellyttäisi 9 §:n 1 momentissa säädettyä perustetta, jos virkasuhteeseen nimitetään henkilö, joka on ollut työ- ja elinkeinotoimiston ilmoituksen mukaan yhtäjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan. Lain 9 §:n 1 momentissa säädetyt perusteet ovat työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu. Enintään kahden viikon pituinen virka- tai työsuhde ei kuitenkaan katkaisisi työttömyyden yhdenjaksoisuutta.

Viranomainen voisi tiedustella työ- ja elinkeinotoimistolta sopivia työnhakijoita avoimena olevaan tehtävään. Työ- ja elinkeinotoimisto toimittaisi tiedot henkilöistä, jos nämä olisivat antaneet siihen suostumuksensa. Viranomaisella olisi oikeus nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen ilman 9 §:n 1 momentin mukaista perustetta sellainen henkilö, jonka työ- ja elinkeinotoimisto on ilmoittanut olleen edellisen 12 kuukauden ajan työtön työnhakija. Viranomainen voisi luottaa työ- ja elinkeinotoimiston tietoihin, sillä määräaikaiseen virkasuhteeseen ottaminen olisi pätevä, vaikka työ- ja elinkeinotoimiston ilmoitus osoittautuisikin virheelliseksi. Tätä korostaa pykälän sanamuoto, jonka mukaan määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämisen edellytyksenä olisi työ- ja elinkeinotoimiston ilmoitus nimitettävän henkilön pitkäaikaistyöttömyydestä, ei siis henkilön tosiasiallinen pitkäaikaistyöttömyys.

Sama viranomainen voisi nimittää henkilön vuoden kuluessa ensimmäisen määräaikaisen virkasuhteen alkamisesta enintään kahteen uuteen määräaikaiseen virkasuhteeseen. Määräaikaisten virkasuhteiden yhteenlaskettu kokonaiskesto ei kuitenkaan saa tällöin ylittää yhtä vuotta. Määräaikaisten virkasuhteiden välillä voisi olla keskeytyksiä tai esimerkiksi määräaikainen virkasuhde, johon henkilö on nimitetty virkamieslain 9 §:n perusteella. Ehdotettavalla 9 c §:llä ei siten ole vaikutusta virkamieslain 9 §:n soveltamiseen.

Jos esimerkiksi puolen vuoden pituinen määräaikainen virkasuhde alkaisi 16.1.2018, voisi uusi puolen vuoden pituinen määräaikainen virkasuhde alkaa viimeistään 15.1.2019. Tällöin jälkimmäinen virkasuhde olisi vielä alkanut vuoden kuluessa ensimmäisen virkasuhteen alkamisesta ja virkasuhteiden yhteenlaskettu kokonaiskesto olisi yksi vuosi.

Jotta työttömän työnhakijan käsite olisi mahdollisimman yksiselitteinen, pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että henkilöä pidetään työttömänä työnhakijana sen mukaan kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 3 §:ssä säädetään. Kyseinen säännös sisältää työttömän ja työnhakijan käsitteiden määritelmät.

Henkilön, joka nimitetään määräaikaiseen virkasuhteeseen ehdotettavan 9 c §:n nojalla, tulee kaikissa tapauksissa täyttää virkamieslain mukaiset yleiset kelpoisuusvaatimukset sekä mahdolliset erityiset kelpoisuusvaatimukset. Lisäksi virkasuhteeseen sovelletaan virkamieslain 10 §:n säännöstä koeajasta. Valtiovarainministeriö on antanut ohjeen virantäytössä noudatettavista periaatteista, jonka mukaan jos määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetään yli vuoden määräajaksi, hakumenettelyssä noudatetaan samoja periaatteita kuin virkaan nimitettäessä. Koska nyt ehdotettavan 9 c §:n nojalla henkilö voidaan nimittää enintään vuoden pituiseen määräaikaiseen virkasuhteeseen, avoimen hakumenettelyn käyttäminen ei ole välttämätöntä, vaan se on viranomaisen harkinnassa. Kun henkilö nimitetään 9 c §:n nojalla määräaikaiseen virkasuhteeseen tulee nimittämiskirjassa kuitenkin mainita tai muuten kirjata, että henkilön nimitys on tehty virkamieslain 9 c §:n perusteella.

Koska virkamieslain 9 c §:n mukaan määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen ei edellytä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua syytä, ei myöskään lain 56 §:ää voida soveltaa 9 c §:n perusteella tehtäviin määräaikaisiin virkasuhteisiin. Lain 56 §:n mukaan virkamiehellä on oikeus korvaukseen virkasuhteen päättyessä, jos nimitys on tehty vastoin 9 §:n 1 momenttia.

10 §. Pykälän *1 momenttia* koeajasta muutettaisiin ensinnäkin siten, että koeaikapurkuun liittyen momentista poistettaisiin viittaus lain 11 §:ään. Virkamieslain 11 §:ään ei enää sisälly nimenomaista säännöstä syrjintäperusteista, vaan pykälän mukaan yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän kiellosta säädetään yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014). Tasa-arvosta ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta säädetään naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986). Momentin sanamuotoa muutettaisiin siten, että purkaminen ei saa tapahtua syrjivillä tai koeajan tarkoitukseen nähden muutoin epäasiallisilla perusteilla. Momenttiin ei tehtäisi asiallista muutosta.

Lisäksi uutena asiana 1 momentissa säädettäisiin viranomaiselle oikeus pidentää koeaikaa, jos virkamies on ollut koeaikana poissa työstä työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi. Koeaikaa voisi pidentää kuukaudella kutakin työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoihin sisältyvää 30 kalenteripäivää kohden.

Säännöksen soveltamisen kannalta ei olisi merkitystä, mistä työkyvyttömyys aiheutuisi. Työkyvyttömyys voisi johtua esimerkiksi sairaudesta, vapaa-ajan tapaturmasta sekä työtapaturmasta. Perhevapaalla tarkoitetaan äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaata sekä hoitovapaata, vaikka hoitovapaata ei todennäköisesti koeaikana pidettäisi.

Kalenteripäiviä laskettaessa otetaan huomioon kaikki työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoon sisältyvät kalenteripäivät mukaan lukien vapaapäivät. Jos tavanomaista viisipäiväistä viikkoa työskentelevä virkamies olisi työkyvytön perjantain, viikonlopun ja sitä seuraavan maanantain, kalenteripäiviä kertyisi neljä kappaletta, vaikka lauantai ja sunnuntai eivät olisi työpäiviä. Vastaavasti viikon pituinen perhevapaa vastaisi seitsemää kalenteripäivää.

Esimerkki: Virkamiehen kuuden kuukauden pituinen koeaika on alkanut 15.2.2017 ja koeajan on siten ollut tarkoitus päättyä 14.8.2017. Virkamies on ollut poissa virantoimituksesta työkyvyttömyyden vuoksi 20.7.—21.8.2017, eli yhteensä 33 päivää. Työkyvyttömyysjaksosta kohdistui koeaikaan kuitenkin vain 26 kalenteripäivää. Viranomaisella ei ole oikeutta pidentää koeaikaa.

Koeaikaa voitaisiin pidentää uudelleen kuukaudella, jos virkamiehen työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoihin sisältyviä kalenteripäiviä kertyy toiset 30 kappaletta. Tässä suhteessa huomioidaan myös ne kalenteripäivät, jotka kohdistuvat varsinaisen koeajan jälkeiseen koeajan jatkoaikaan, jos viranomainen on ilmoittanut koeajan jatkamisesta.

Esimerkki: Virkamiehen kuuden kuukauden pituinen koeaika on alkanut 15.2.2017 ja koeajan on siten tarkoitus päättyä 14.8.2017. Virkamies on ollut työkyvytön 19.6.—31.8.2017. Varsinaisena koeaikana 19.6.—15.8.2017 työkyvyttömyysjaksoon sisältyi 57 kalenteripäivää. Työnantajalla on siten ollut oikeus pidentää koeaikaa kuukaudella. Koska työkyvyttömyys on edelleen jatkunut koeaikana siten, että työkyvyttömyysjaksoon sisältyviä kalenteripäiviä on kertynyt toiset 30 kappaletta, viranomaisella on oikeus pidentää koeaikaa vielä toisella kuukaudella 14.10.2017 saakka.

Koeaika ei pitenisi automaattisesti virkamiehen työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksojen perusteella. Jos koeajan jatkamisen edellytykset täyttyisivät ja viranomainen haluaisi käyttää mahdollisuuttaan koeajan pidentämiseen, viranomaisen tulisi ilmoittaa koeajan jatkamisesta virkamiehelle ennen kuin koeaika muutoin päättyy.

32 §. Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin takaisinottovelvollisuuden keston osalta. Esityksen mukaan 24 kuukauden pituinen takaisinottovelvollisuus lyhennettäisiin kuuden kuukauden pituiseksi. Viranomaistoiminnasta ei johdu syitä, miksi virkamiehiä koskevan takaisinottovelvollisuuden keston tulisi olla olennaisesti erilainen kuin työsopimussuhteisia koskevan takaisinottovelvollisuuden. Virkamieslain mukaan takaisinottovelvollisuuden kesto olisi kuitenkin kaikissa tapauksissa kuusi kuukautta. Virkamieslaissa ei pidetä tarpeellisena säätää kahdesta eri takaisinottovelvollisuuden kestosta kuten työsopimuslaissa.

Voimassa olevan virkamieslain 32 §:n 1 momentin mukaan asianomaisen viraston tulee tiedustella paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko entisiä virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä. Momenttia muutettaisiin siten, että poistetaan edellytys tiedustella paikalliselta työvoimaviranomaiselta, koska järjestelmä on nykyisin valtakunnallinen. Muuten takaisinottovelvollisuuden sisältö vastaisi voimassaolevaa lakia.

Pykälän *2 momenttia* muutettaisiin siten, että 1 momentissa säädetty takaisinottovelvollisuus koskisi vastaavasti myös 5 e §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa silloin, kun luovuttaja on irtisanonut virkamiehen ennen luovutushetkeä. Voimassa olevan virkamieslain 32 §:n 2 momentin mukaan takaisinottoaika on liikkeenluovutukseen liittyvissä tilanteissa yhdeksän kuukautta, joten ehdotuksen mukaan aika lyhenisi kolmella kuukaudella.

35 §. Pykälän *1 momentin* säännöstä virkamiehen eroamisiästä muutettaisiin siten, että eroamisiän täyttymisestä huolimatta virkasuhdetta voisi virkamiehen suostumuksella jatkaa

enintään kaksi vuotta. Lähtökohtaisesti virkasuhteen jatkaminen perustuisi viranomaisen aloitteeseen. Kysymyksessä voi olla työnantajan tarve saada eroamisiän täyttävän virkamiehen asiantuntemus ja työpanos edelleen käyttöön esimerkiksi virkamiehen vastuulla olevan hankkeen loppuunsaattamiseksi tai muun viraston työtilanteeseen liittyvän syyn takia. Virkasuhteen jatkaminen edellyttää kuitenkin yhteisymmärrystä virkamiehen ja viranomaisen välillä. Virkasuhteen jatkaminen ei perustuisi siten esimerkiksi virkamiehen omaan ilmoitukseen. Jos osapuolet ovat erimielisiä jatkamisesta, virkasuhde päättyy viimeistään säädetyn eroamisiän täyttymiseen. Mahdollisuus jatkaa virkasuhdetta eroamisiän täyttymisen jälkeen koskisi vakituisessa virkasuhteessa olevia. Koska tilanteessa ei tapahdu uutta nimittämistä, on tarkoituksenmukaista, että henkilö jatkaa samoissa tehtävissä, jolloin myös palvelussuhteen ehdot säilyvät ennallaan.

Jos virkasuhdetta jatketaan, se ei päättyisi eroamisiän täyttymiseen, vaan muuttuisi määräaikaiseksi virkasuhteeksi. Virkasuhde päättyisi ilman irtisanomista kun määräaika, jolla virkasuhdetta on jatkettu, on kulunut loppuun. Tarkoitus on, että virkasuhdetta jatkettaisiin yhden kerran ja silloin harkittaisiin sen kesto pykälässä säädetyn kahden vuoden rajoissa. Virkamiehen oikeutta irtisanoutua ei rajoiteta vaan se säilyy voimassaolevien säännösten mukaisena.

Tasavallan presidentin tai valtioneuvoston yleisistunnon nimitettäväksi kuuluvan virkamiehen osalta valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 5 §:n 4 kohdassa säädetään, että valtioneuvoston yleisistunto oikeuttaa virkamiehen jatkamaan virassa eroamisiän jälkeen. Viraston päällikön osalta päätöksen virkasuhteen jatkamisesta tekee asianomainen ministeriö ja muiden virkamiesten osalta asianomainen virasto.

65 §. Pykälän *4 momentin* säännöstä siitä, että virkamies on virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes koeaika uudessa virassa päättyy, täsmennettäisiin siten, että virkamies olisi virkavapaana kunnes korkeintaan kuuden kuukauden pituinen koeaika uudessa virassa päättyy.

Koska tässä esityksessä ehdotetaan myös, että koeaikaa on mahdollista pidentää jos virkamies on ollut koeaikana työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi poissa virantoimituksesta, voi mahdollisuus koeajan pidentämiseen aiheuttaa ongelmia tilanteessa, jossa virkamies on aikaisemmasta virastaan lain nojalla virkavapaana siihen saakka, kunnes koeaika uudessa virassa päättyy. Näin ollen laissa on tarpeellista täsmentää, että virkamies on virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes korkeintaan kuuden kuukauden pituinen koeaika uudessa virassa päättyy. Mikäli virkamiehellä olisi uudessa virassaan esimerkiksi kuuden kuukauden pituinen koeaika ja hän olisi työkyvyttömyyden vuoksi poissa virantoimituksesta ja koeaikaa tällä perusteella jatkettaisiin esimerkiksi 30 päivällä, olisi (aikaisemman viran) viranomaisen harkinnassa, myönnetäänkö virkavapautta siksi ajaksi, joka ylittää kuusi kuukautta.

1.2 Laki kunnallisesta viranhaltijasta

3 a §. *Pitkäaikaistyöttömän ottaminen määräaikaiseen virkasuhteeseen.* Pykälä olisi uusi. Se vastaisi sisällöltään työsopimuslakiin lailla 1448/2016 tehtyä muutosta. Pykälän mukaan pitkäaikaistyötön voitaisiin ottaa määräaikaiseen virkasuhteeseen ilman 3 §:ssä säädettyä perustetta, jos henkilö olisi työ- ja elinkeinotoimiston ilmoituksen perusteella ollut yhtäjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan.

Työnantaja voisi tiedustella työ- ja elinkeinotoimistolta sopivia työnhakijoita avoimena olevaan työpaikkaan. Työ- ja elinkeinotoimisto toimittaisi tiedot henkilöistä, jos nämä olisivat antaneet siihen suostumuksensa. Työnantajalla olisi oikeus ottaa määräaikaiseen virkasuhteeseen ilman lain 3 §:n 2 momentin mukaista perustetta sellaisia henkilöitä, jotka ovat työ- ja

elinkeinotoimiston ilmoituksen mukaan olleet edellisen 12 kuukauden ajan työttömiä työnhakijoita. Työnantaja voisi luottaa työ- ja elinkeinotoimiston tietoihin, sillä määräaikaiseen virkasuhteeseen ottaminen olisi pätevä, vaikka työ- ja elinkeinotoimiston ilmoitus osoittautuisi virheelliseksi. Tätä korostaa pykälän sanamuoto, jonka mukaan määräajaksi ottamisen edellytyksenä olisi työ- ja elinkeinotoimiston ilmoitus palkattavan henkilön pitkäaikaistyöttömyydestä, ei siis henkilön tosiasiallinen pitkäaikaistyöttömyys.

Jotta työttömän työnhakijan käsite olisi mahdollisimman yksiselitteinen, pykälän 2 momentissa todettaisiin, että henkilöä pidettäisiin työttömänä työnhakijana sen mukaan kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:ssä säädetään. Kyseinen säännös sisältää työttömän ja työnhakijan käsitteiden määritelmät.

Pitkäaikaistyötön voitaisiin ottaa enintään yhden vuoden ajaksi ilman lain 3 §:n 2 momentissa säädettyä perustetta. Määräajaksi voitaisiin ottaa myös vuotta lyhyemmäksi määräajaksi enintään kolme kertaa, kunhan määräaikaisten virkasuhteiden yhteenlaskettu kesto ei ylitä yhtä vuotta. Määräaikaisten virkasuhteiden välillä voisi olla keskeytyksiä tai esimerkiksi määräajaksi ottaminen työ- tai virkasuhteeseen.

Kysymys olisi puhtaasti määräaikaiseen virkasuhteeseen ottamisen perusteista. Näin ollen säännöksellä ei poistettaisi työnantajan velvollisuutta tarjota lisätyötä palveluksessaan oleville osa-aikaisille tai lomautetuille viranhaltijoille tai takaisinottovelvollisuuden piirissä oleville viranhaltijoille.

Kun määräajaksi ei enää voitaisi ottaa sen vuoksi, että yksi vuosi olisi kulunut, voitaisiin henkilö ottaa sen jälkeen edelleen lain 3 § 2 momentissa säädetyillä perusteilla määräajaksi.

4 §. *Julkinen hakumenettely.* Voimassaolevan 4 §:n mukaan virkasuhteeseen voidaan 1 momentista poiketen ottaa ilman hakumenettelyä, kun kysymyksessä on muun ohessa sijaiseksi tai avoinna olevaan virkasuhteeseen ottaminen määräajaksi. Esityksen 3 a §:n tarkoittamissa tilanteissa määräaikaiseen virkasuhteeseen ottaminen ei edellyttäisi mitään perustetta, ei sijaisuutta tai avoinna olevaa virkasuhdetta. Näin ollen pykälän 3 momenttia olisi muutettava siten, että virkasuhteeseen voidaan ottaa ilman julkista hakumenettelyä myös 3 a §:n tarkoittamissa tapauksissa.

8 §. *Koeaika.* Pykälän *1 momentin* toista virkettä muutettaisiin siten, että määräaikaisessa virkasuhteessa koeaika saisi pidennyksineen olla korkeintaan puolet virkasuhteen kestosta, ei kuitenkaan enempää kuin kuusi kuukautta. Rajoitukset koskisivat siis koeajan kokonaispituutta, johon luettaisiin mukaan alkuperäinen sovittu koeaika ja siihen uuden 2 momentin perusteella tehtävät koeajan pidennykset. Koeajan kokonaispituus ei saisi ylittää puolta määräaikaisen virkasuhteen kestosta tai kuutta kuukautta. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin nykyiset 2 ja 3 momentti siirtyisivät 3 ja 4 momenteiksi.

Uudessa *2 momentissa* säädettäisiin työnantajan mahdollisuudesta pidentää koeaikaa, jos viranhaltija on työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi ollut poissa työstä. Säännös vastaisi sisällöltään työsopimuslain 1 luvun 4 §:ään tehtyä muutosta. Säännöksen soveltamisen kannalta ei olisi merkitystä, mistä työkyvyttömyys aiheutuisi. Työkyvyttömyys voisi johtua esimerkiksi sairaudesta, vapaa-ajan tapaturmasta sekä työtapaturmasta. Perhevapaalla tarkoitettaisiin puolestaan äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaata sekä hoitovapaata, vaikkakin viimeksi mainittua ei todennäköisesti koeaikana pidetä.

Koeaikaa voisi pidentää kuukaudella kutakin työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoihin sisältyvää 30 kalenteripäivää kohden. Kalenteripäiviä laskettaessa huomioidaan kaikki työkyvyt-

tömyys- tai perhevapaajaksoon sisältyvät kalenteripäivät mukaan lukien vapaapäivät. Jos tavanomaista viisipäiväistä viikkoa työskentelevä viranhaltija olisi työkyvytön perjantain, viikonlopun ja sitä seuraavan maanantain, kalenteripäiviä kertyisi 4 kappaletta, vaikka lauantai ja sunnuntai eivät olisi työpäiviä. Vastaavasti viikon pituinen perhevapaa vastaisi seitsemää kalenteripäivää.

Työnantajalla olisi mahdollisuus pidentää koeaikaa vain sellaisten työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoon sisältyvien kalenteripäivien perusteella, jotka kohdistuvat koeajalle.

Esimerkki: Viranhaltijan kuuden kuukauden pituinen koeaika on alkanut 15.2.2017 ja koeajan on siten ollut tarkoitus päättyä 14.8.2017. Viranhaltija on ollut poissa työstä työkyvyttömyyden vuoksi 20.7.—21.8.2017 eli yhteensä 33 päivää. Työkyvyttömyysjaksosta kohdistui koeaikaan kuitenkin vain 27 kalenteripäivää. Työnantajalla ei ole oikeutta pidentää koeaikaa.

Koeaikaa voidaan pidentää uudelleen kuukaudella, jos viranhaltijan työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoihin sisältyviä kalenteripäiviä kertyy toiset 30 kappaletta. Tässä suhteessa huomioidaan myös ne kalenteripäivät, jotka kohdistuvat varsinaisen koeajan jälkeiseen koeajan jatkoaikaan, jonka työnantaja on ilmoittanut edellyttävänsä.

Esimerkki: Viranhaltijan 6 kuukauden pituinen koeaika on alkanut 15.2.2017 ja koeajan on siten tarkoitus päättyä 14.8.2017. Viranhaltija on ollut työkyvytön 19.6.—31.8.2017. Varsinaisena koeaikana 19.6.—15.8.2017 työkyvyttömyysjaksoon sisältyi 58 kalenteripäivää. Työnantajalla on siten ollut oikeus pidentää koeaikaa kuukaudella. Koska työkyvyttömyys on edelleen jatkunut koeaikana siten, että työkyvyttömyysjaksoon sisältyviä kalenteripäiviä on kertynyt toiset 30 kappaletta, työnantajalla on oikeus pidentää koeaikaa vielä toisella kuukaudella 14.10.2017 saakka.

Käytännössä voi ilmetä tilanteita, joissa viranhaltija on sinänsä ollut työkyvytön tai perhevapaalla, mutta hän on siitä huolimatta ollut töissä. Kalenteripäiviä laskettaessa ei luonnollisesti huomioida sellaisia päiviä, jolloin viranhaltija on ollut työkyvyttömyydestä tai perhevapaasta riippumatta töissä. Pykälän 1 momentin mukaan työnantajalla on oikeus pidentää koeaikaa vain, jos viranhaltija on koeaikana ollut työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi poissa työstä.

Koeaika ei pitenisi automaattisesti viranhaltijan työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksojen perusteella. Jos koeajan jatkamisen edellytykset täyttyisivät ja työnantaja haluaisi käyttää mahdollisuuttaan koeajan pidentämiseen, työnantajan tulisi ilmoittaa koeajan jatkamisesta viranhaltijalle ennen kuin koeaika muutoin päättyy.

46 §. *Irtisanotun viranhaltijan takaisinottaminen.* Takaisinottovelvollisuuden kestoaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi. Lyhentämisen tarkoituksena on keventää työnantajan hallinnollista taakkaa ja vähentää työmarkkinoiden jäykkyyttä huolehtien samalla niistä tavoitteista, joita varten takaisinottovelvollisuus on olemassa.

Takaisinottovelvollisuuden kestoaika olisi lähtökohtaisesti neljä kuukautta. Virkasuhteen jatkuttua keskeytyksettä sen päättymiseen mennessä 12 vuotta, takaisinottoaika olisi kuitenkin kuusi kuukautta. Ehdotettavat muutokset vastaavat työsopimuslakiin tehtyjä muutoksia.

Takaisinottovelvollisuuden sisältö vastaisi muutoin voimassaolevaa lakia.

1.3 Laki poliisin hallinnosta

15 §. Esitykseen sisältyvällä valtion virkamieslain 35 §:n eroamisikäsääntelyn muutoksella on vaikutuksia myös poliisin hallinnosta annetussa laissa olevaan poliisimiesten eroamisikäsääntelyyn. Poliisimiehen eroamisiäksi on säädetty 68 vuotta poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n 2 momentissa. Lisäksi tietyille poliisimiesvirkaryhmille on säädetty erityiset 60 ja 63 vuoden eroamisiät poliisin hallinnosta annetun lain siirtymäsäännöksessä. Viimeksi mainittujen ryhmien osalta siirtymäsäännöksessä todetaan, että poliisimies ei ole velvollinen eroamaan säädetyssä eroamisiässään.

Poliisimiehillä tulisi olla mahdollisuus jatkaa virkasuhdetta eroamisiän täyttymisen jälkeen kuten muilla valtion virkamiehillä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että poliisimiehen suostumuksella virkasuhdetta voitaisiin jatkaa 68 eroamisikävuoden jälkeen enintään kahdella vuodella. Säännöstä on tarkoitus soveltaa samojen periaatteiden mukaisesti kuin valtion virkamieslain 35 §:ää, jonka yksityiskohtaisissa perusteluissa asiaa on selostettu.

2 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2018.

Ennen lakien voimaantuloa alkaneeseen koeaikaan sovelletaan lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Virkasuhteeseen, joka päättyy ennen lakien voimaantuloa, ja siihen liittyvään takaisinottovelvollisuuteen sovelletaan lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen ehdotetun virkamieslain 35 §:n voimaantuloa eroamisiän saavuttaneisiin virkamiehiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa ollutta 35 §:ää.

Ennen ehdotetun poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n voimaantuloa eroamisiän saavuttaneisiin poliisimiehiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 15 §:ää.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

valtion virkamieslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion virkamieslain (750/1994) 5 §:n 1 ja 2 momentti, 10 §:n 1 momentti, 32 §:n 1 ja 2 momentti, 35 §:n 1 momentti ja 65 §:n 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 ja 2 momentti ja 32 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1548/2011, 35 §:n 1 momentti laissa 193/2016 ja 65 §:n 4 momentti laissa 1088/2007, sekä

lisätään lakiin uusi 9 c § seuraavasti:

5 §

Virka voidaan siirtää samassa virastossa muuhun yksikköön kuin mihin se on perustettu sekä muu kuin valtion talousarviossa eriteltävä virka myös toiseen virastoon. Jos virka ei ole avoinna, virka voidaan siirtää vain virkamiehen suostumuksella.

Valtion talousarviossa eriteltävä virka siirretään saman viraston muuhun yksikköön asianomaisen ministeriön päätöksellä. Muu virka siirretään toisen ministeriön hallinnonalaan kuuluvaan virastoon sen ministeriön päätöksellä, jonka hallinnonalalta virka siirretään. Päätöksestä on ilmoitettava valtiovarainministeriölle.

— —

9 c §

Enintään vuoden pituiseen määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen ei edellytä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua syytä, jos virkasuhteeseen nimitetään henkilö, joka on ollut työ- ja elinkeinotoimiston ilmoituksen mukaan yhtäjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan. Enintään kahden viikon pituinen työ- tai virkasuhde ei kuitenkaan katkaise työttömyyden yhdenjaksoisuutta.

Henkilö voidaan nimittää vuoden kuluessa ensimmäisen määräaikaisen virkasuhteen alkamisesta enintään kahteen uuteen määräaikaiseen virkasuhteeseen. Määräaikaisten virkasuhteiden yhteenlaskettu kokonaiskesto ei kuitenkaan saa ylittää yhtä vuotta.

Työttömällä työnhakijalla tarkoitetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua henkilöä, jonka työnhaku on voimassa mainitun lain 2 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetyllä tavalla.

10 §

Virkamiestä nimitettäessä voidaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävän koeajan aikana purkaa sekä nimittävän viranomaisen että virkamiehen puolelta. Purkaminen ei saa kuitenkaan tapahtua syrjivillä tai koeajan tarkoitukseen nähden muutoin epäasiallisilla perusteilla. Jos virkamies on ollut koeaikana työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi poissa virantoimituksesta, viranomaisella on oikeus pidentää koeaikaa kuukaudella kutakin työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoihin sisältyvää 30 kalenteripäivää kohden. Viranomaisen on ilmoitettava virkamiehelle koeajan pidentämisestä ennen koeajan päättymistä.

— —

32 §

Jos virkamies on irtisanottu muista kuin virkamiehestä johtuvista syistä ja se virasto, jonka virasta virkamies irtisanottiin, kuuden kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä tar-

vitsee työvoimaa samoihin tai samanlaisiin tehtäviin, tulee asianomaisen viraston tiedustella työvoimaviranomaiselta, onko entisiä virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä. Myönteisessä tapauksessa viraston tulee tarjota tehtävää tai virkaa, johon nimittää muu viranomainen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvoston yleisistunto, korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus, ensi sijassa näille entisille kelpoisuusvaatimukset täyttäville virkamiehille. Virka saadaan tällöin täyttää haettavaksi julistamatta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus koskee vastaavasti myös 5 e §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa, silloin kun luovuttaja on irtisanonut virkamiehen ennen luovutushetkeä.

— —

35 §

Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän, jollei virkasuhdetta virkamiehen suostumuksella jatketa enintään kahdella vuodella. Virkasuhdetta voidaan tällöin jatkaa sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään. Eroamisikä on vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, 1958—1961 syntyneillä 69 vuotta ja 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta.

— —

65 §

— —

Jos virkaan nimitetty virkamies nimitetään toiseen valtion virkaan ja tähän virkaan liittyy koeaika, virkamies katsotaan eronneeksi aikaisemmasta virasta, kun koeaika on päättynyt, jollei uutta virkasuhdetta ole koeaikana purettu. Virkamies on virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes korkeintaan kuuden kuukauden pituinen koeaika uudessa virassa päättyy.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen koeaikaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Virkasuhteeseen, joka päättyy ennen tämän lain voimaantuloa, ja siihen liittyvään takaisinottovelvollisuuteen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa eroamisiän saavuttaneisiin virkamiehiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 35 §:ää.

———

2.

Laki

kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 4 §:n 3 momentti, 8 §:n 1 momentti ja 46 §:n 1 momentti, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a § ja 8 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

3 a §

Pitkäaikaistyöttömän ottaminen määräaikaiseen virkasuhteeseen

Viranhaltija voidaan ottaa määräajaksi ilman 3 §:n 2 momentissa säädettyä perustetta ja sen estämättä, mitä 3 §:n 3 momentissa säädetään, jos henkilö on ollut työ- ja elinkeinotoimiston ilmoituksen mukaan yhtäjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan. Enintään kahden viikon pituinen työ- tai virkasuhde ei kuitenkaan katkaise työttömyyden yhdenjaksoisuutta.

Työttömällä työnhakijalla tarkoitetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua henkilöä, jonka työnhaku on voimassa mainitun lain 2 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetyllä tavalla.

Määräaikaisen virkasuhteen enimmäiskesto on yksi vuosi. Uuteen määräaikaiseen virkasuhteeseen voidaan ottaa vuoden kuluessa ensimmäisen määräaikaisen virkasuhteen alkamisesta enintään kahdesti. Virkasuhteiden yhteenlaskettu kokonaiskesto ei saa ylittää yhtä vuotta.

4 §

Julkinen hakumenettely

— —

Virkasuhteeseen voidaan 1 momentista poiketen ottaa ilman hakumenettelyä, kun kysymyksessä on sijaiseksi tai avoinna olevaan virkasuhteeseen ottaminen määräajaksi, 3 a §:ssä tarkoitetun pitkäaikaistyöttömän ottaminen määräaikaiseen virkasuhteeseen, taloudellisista ja tuotannollista syistä irtisanotun viranhaltijan ottaminen toiseen virkasuhteeseen, 22 §:ssä tarkoitettu virkasuhteen tarjoaminen osa-aikaiselle viranhaltijalle, 24 §:ssä tarkoitettu tai muussa laissa säädetty viranhaltijan siirtäminen toiseen virkasuhteeseen, muun työnantajan palveluksessa olevan henkilön ottaminen virkasuhteeseen lain tai sopimuksen nojalla tapahtuvan toiminnan siirtämisen yhteydessä taikka muu näihin rinnastettava johtosäännössä määrätty peruste.

8 §

Koeaika

Virkasuhteeseen otettaessa voidaan määrätä virantoimituksen aloittamisesta alkavasta enintään kuuden kuukauden koeajasta. Vuotta lyhyemmässä määräaikaisessa virkasuhteessa koeaika voi 2 momentin mukaisine pidennyksineen olla enintään puolet virkasuhteen kestosta.

Jos viranhaltija on ollut koeaikana työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi poissa työstä, työnantajalla on oikeus pidentää koeaikaa kuukaudella kutakin työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoihin sisältyvää 30 kalenteripäivää kohden. Työnantajan on ilmoitettava viranhaltijalle koeajan pidentämisestä ennen koeajan päättymistä.

— —

46 §

Irtisanotun viranhaltijan takaisin ottaminen

Jos työnantaja on irtisanonut toistaiseksi otetun viranhaltijan 37 §:n mukaisilla perusteilla ja työnantaja tarvitsee neljän kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä viranhaltijaa tehtäviltään samankaltaiseen toistaiseksi voimassa olevaan tai yli kuusi kuukautta kestävään virkasuhteeseen, työnantajan on tiedusteltava paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko irtisanottuja viranhaltijoita etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä, ja myönteisessä tapauksessa tarjottava työtä ensisijaisesti irtisanotuille kelpoisuusvaatimukset täyttäville viranhaltijoille. Jos viranhaltijan virkasuhde on jatkunut keskeytyksettä sen päättymiseen mennessä vähintään 12 vuotta, takaisinottoaika on kuitenkin kuusi kuukautta. Sama velvollisuus koskee 25 §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa silloin, kun luovuttaja on irtisanonut viranhaltijan ennen luovutushetkeä.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen koeaikaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Virkasuhteeseen, joka päättyy ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa ollutta 46 §:ää.

———

3.

Laki

poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 15 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 46/2013, seuraavasti:

15 §

Poliisin virat

— —

Poliisimiehen eroamisikä on 68 vuotta, jollei virkasuhdetta poliisimiehen suostumuksella jatketa enintään kahdella vuodella.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Ennen tämän lain voimaantuloa eroamisiän saavuttaneisiin poliisimiehiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 15 §:ää.

———————

Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Liite
Rinnakkaistekstit

Laki

valtion virkamieslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion virkamieslain (750/1994) 5 §:n 1 ja 2 momentti, 10 §:n 1 momentti, 32 §:n 1 ja 2 momentti, 35 §:n 1 momentti ja 65 §:n 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 ja 2 momentti ja 32 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1548/2011, 35 §:n 1 momentti laissa 193/2016 ja 65 §:n 4 momentti laissa 1088/2007, sekä

lisätään lakiin uusi 9 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Virka voidaan siirtää samassa virastossa muuhun yksikköön kuin mihin se on perustettu sekä muu kuin valtion talousarviossa eriteltävä virka myös toiseen virastoon. Tarvittavan määrärahan siirtämisestä toisen viraston käytettäväksi säädetään valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 7 a §:ssä. Jos virka ei ole avoinna, virka voidaan siirtää vain virkamiehen suostumuksella.

Valtion talousarviossa eriteltävä virka siirretään saman viraston muuhun yksikköön sekä muu virka toisen ministeriön hallinnonalaan kuuluvaan virastoon valtioneuvoston päätöksellä.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

5 §

Virka voidaan siirtää samassa virastossa muuhun yksikköön kuin mihin se on perustettu sekä muu kuin valtion talousarviossa eriteltävä virka myös toiseen virastoon. Jos virka ei ole avoinna, virka voidaan siirtää vain virkamiehen suostumuksella.

Valtion talousarviossa eriteltävä virka siirretään saman viraston muuhun yksikköön *asianomaisen ministeriön päätöksellä. Muu virka siirretään toisen ministeriön hallinnonalaan kuuluvaan virastoon sen ministeriön päätöksellä, jonka hallinnonalalta virka siirretään. Päätöksestä on ilmoitettava valtiovarainministeriölle.*

— — — — — — — — — — — — — — —

9 c §

Enintään vuoden pituiseen määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen ei edellytä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua syytä, jos virkasuhteeseen nimitetään henkilö, joka on ollut työ- ja elinkeinotoimiston ilmoituksen mukaan yhtäjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan. Enintään kahden viikon pituinen työ- tai virkasuhde ei kuitenkaan katkaise työttömyyden yhdenjaksoisuutta.

Henkilö voidaan nimittää vuoden kuluessa ensimmäisen määräaikaisen virkasuhteen alkamisesta enintään kahteen uuteen määräai-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kaiseen virkasuhteeseen. Määräaikaisten virkasuhteiden yhteenlaskettu kokonaiskesto ei kuitenkaan saa ylittää yhtä vuotta.

Työttömällä työnhakijalla tarkoitetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua henkilöä, jonka työnhaku on voimassa mainitun lain 2 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetyllä tavalla.

10 §

Virkamiestä nimitettäessä voidaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävän koeajan aikana purkaa sekä nimittävän viranomaisen että virkamiehen puolelta. Purkaminen ei saa kuitenkaan tapahtua 11 §:ssä tarkoitetuilla tai muutoin epäasiallisilla perusteilla.

— — — — — — — — — — — — — — —

10 §

Virkamiestä nimitettäessä voidaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävän koeajan aikana purkaa sekä nimittävän viranomaisen että virkamiehen puolelta. Purkaminen ei saa kuitenkaan tapahtua *syrjivillä tai koeajan tarkoitukseen nähden muutoin epäasiallisilla perusteilla. Jos virkamies on ollut koeaikana työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi poissa virantoimituksesta, viranomaisella on oikeus pidentää koeaikaa kuukaudella kutakin työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoihin sisältyvää 30 kalenteripäivää kohden. Viranomaisen on ilmoitettava virkamiehelle koeajan pidentämisestä ennen koeajan päättymistä.*

— — — — — — — — — — — — — — —

32 §

Jos virkamies on irtisanottu muista kuin virkamiehestä johtuvista syistä ja se virasto, jonka virasta virkamies irtisanottiin, 24 kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä tarvitsee työvoimaa samoihin tai samanlaisiin tehtäviin, tulee asianomaisen viraston tiedustella paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko entisiä virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä. Myönteisessä tapauksessa viraston tulee tarjota tehtävää tai virkaa, johon nimittää muu viranomainen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvoston yleisistunto, korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus, ensi sijassa näille entisille kelpoisuusvaatimukset täyttäville virkamiehille. Virka saadaan tällöin täyttää haettavaksi julistamatta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus koskee yhdeksän kuukauden ajan irtisanomisajan päättymisestä 5 e §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa silloin, kun luovuttaja on

32 §

Jos virkamies on irtisanottu muista kuin virkamiehestä johtuvista syistä ja se virasto, jonka virasta virkamies irtisanottiin, *kuuden kuukauden* kuluessa irtisanomisajan päättymisestä tarvitsee työvoimaa samoihin tai samanlaisiin tehtäviin, tulee asianomaisen viraston *tiedustella työvoimaviranomaiselta*, onko entisiä virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä. Myönteisessä tapauksessa viraston tulee tarjota tehtävää tai virkaa, johon nimittää muu viranomainen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvoston yleisistunto, korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus, ensi sijassa näille entisille kelpoisuusvaatimukset täyttäville virkamiehille. Virka saadaan tällöin täyttää haettavaksi julistamatta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus koskee *vastaavasti myös* 5 e §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa, silloin kun luovuttaja on irtisanonut virkamiehen ennen

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
irtisanonut virkamiehen ennen luovutushetkeä. — — — — — — — — — — — — — — —	luovutushetkeä. — — — — — — — — — — — — — — —
35 § Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän. Eroamisikä on vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, 1958–1961 syntyneillä 69 vuotta ja 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta. — — — — — — — — — — — — — — —	35 § Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän*, jollei virkasuhdetta virkamiehen suostumuksella jatketa enintään kahdella vuodella. Virkasuhdetta voidaan tällöin jatkaa sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään.* Eroamisikä on vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, 1958—1961 syntyneillä 69 vuotta ja 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta. — — — — — — — — — — — — — — —
65 § — — — — — — — — — — — — — — — Jos virkaan nimitetty virkamies nimitetään toiseen valtion virkaan ja tähän virkaan liittyy koeaika, virkamies katsotaan eronneeksi aikaisemmasta virasta, kun koeaika on päättynyt, jollei uutta virkasuhdetta ole koeaikana purettu. Virkamies on virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes koeaika uudessa virassa päättyy.	65 § — — — — — — — — — — — — — — — Jos virkaan nimitetty virkamies nimitetään toiseen valtion virkaan ja tähän virkaan liittyy koeaika, virkamies katsotaan eronneeksi aikaisemmasta virasta, kun koeaika on päättynyt, jollei uutta virkasuhdetta ole koeaikana purettu. Virkamies on virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes *korkeintaan kuuden kuukauden pituinen koeaika* uudessa virassa päättyy. ——— *Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.* *Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen koeaikaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.* *Virkasuhteeseen, joka päättyy ennen tämän lain voimaantuloa, ja siihen liittyvään takaisinottovelvollisuuteen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.* *Ennen tämän lain voimaantuloa eroamisiän saavuttaneisiin virkamiehiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 35 §:ää.* ———————

Laki

kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 4 §:n 3 momentti, 8 §:n 1 momentti ja 46 §:n 1 momentti, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a § ja 8 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	3 a §
	Pitkäaikaistyöttömän ottaminen määräaikaiseen virkasuhteeseen
	Viranhaltija voidaan ottaa määräajaksi ilman 3 §:n 2 momentissa säädettyä perustetta ja sen estämättä, mitä 3 §:n 3 momentissa säädetään, jos henkilö on ollut työ- ja elinkeinotoimiston ilmoituksen mukaan yhtäjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan. Enintään kahden viikon pituinen työ- tai virkasuhde ei kuitenkaan katkaise työttömyyden yhdenjaksoisuutta.
	Työttömällä työnhakijalla tarkoitetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua henkilöä, jonka työnhaku on voimassa mainitun lain 2 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetyllä tavalla.
	Määräaikaisen virkasuhteen enimmäiskesto on yksi vuosi. Uuteen määräaikaiseen virkasuhteeseen voidaan ottaa vuoden kuluessa ensimmäisen määräaikaisen virkasuhteen alkamisesta enintään kahdesti. Virkasuhteiden yhteenlaskettu kokonaiskesto ei saa ylittää yhtä vuotta.
4 §	4 §
Julkinen hakumenettely	*Julkinen hakumenettely*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Virkasuhteeseen voidaan 1 momentista poiketen ottaa ilman hakumenettelyä, kun kysymyksessä on sijaiseksi tai avoinna olevaan virkasuhteeseen ottaminen määräajaksi, taloudellisista ja tuotannollista syistä irtisanotun viranhaltijan ottaminen toiseen virkasuhteeseen, 22 §:ssä tarkoitettu virkasuh-	Virkasuhteeseen voidaan 1 momentista poiketen ottaa ilman hakumenettelyä, kun kysymyksessä on sijaiseksi tai avoinna olevaan virkasuhteeseen ottaminen määräajaksi, *3 a §:ssä tarkoitetun pitkäaikaistyöttömän ottaminen määräaikaiseen virkasuhteeseen,* taloudellisista ja tuotannollista syistä irtisano-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
teen tarjoaminen osa-aikaiselle viranhaltijalle, 24 §:ssä tarkoitettu tai muussa laissa säädetty viranhaltijan siirtäminen toiseen virkasuhteeseen, muun työnantajan palveluksessa olevan henkilön ottaminen virkasuhteeseen lain tai sopimuksen nojalla tapahtuvan toiminnan siirtämisen yhteydessä taikka muu näihin rinnastettava johtosäännössä määrätty peruste.	tun viranhaltijan ottaminen toiseen virkasuhteeseen, 22 §:ssä tarkoitettu virkasuhteen tarjoaminen osa-aikaiselle viranhaltijalle, 24 §:ssä tarkoitettu tai muussa laissa säädetty viranhaltijan siirtäminen toiseen virkasuhteeseen, muun työnantajan palveluksessa olevan henkilön ottaminen virkasuhteeseen lain tai sopimuksen nojalla tapahtuvan toiminnan siirtämisen yhteydessä taikka muu näihin rinnastettava johtosäännössä määrätty peruste.
8 §	8 §
Koeaika	*Koeaika*
Virkasuhteeseen otettaessa voidaan määrätä virantoimituksen aloittamisesta alkavasta enintään kuuden kuukauden koeajasta. Vuotta lyhyemmässä määräaikaisessa virkasuhteessa koeaika voi olla enintään puolet virkasuhteen kestosta. — — — — — — — — — — — — — — —	Virkasuhteeseen otettaessa voidaan määrätä virantoimituksen aloittamisesta alkavasta enintään kuuden kuukauden koeajasta. Vuotta lyhyemmässä määräaikaisessa virkasuhteessa koeaika voi *2 momentin mukaisine pidennyksineen olla* enintään puolet virkasuhteen kestosta. *Jos viranhaltija on ollut koeaikana työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi poissa työstä, työnantajalla on oikeus pidentää koeaikaa kuukaudella kutakin työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoihin sisältyvää 30 kalenteripäivää kohden. Työnantajan on ilmoitettava viranhaltijalle koeajan pidentämisestä ennen koeajan päättymistä.* — — — — — — — — — — — — — — —
46 §	46 §
Irtisanotun viranhaltijan takaisin ottaminen	*Irtisanotun viranhaltijan takaisin ottaminen*
Jos työnantaja on irtisanonut toistaiseksi otetun viranhaltijan 37 §:n mukaisilla perusteilla ja työnantaja tarvitsee yhdeksän kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä viranhaltijaa tehtäviltään samankaltaiseen toistaiseksi voimassa olevaan tai yli kuusi kuukautta kestävään virkasuhteeseen, työnantajan on tiedusteltava paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko irtisanottuja viranhaltijoita etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä, ja myönteisessä tapauksessa tarjottava työtä ensisijaisesti irtisanotuille kelpoisuusvaatimukset täyttäville viranhalti-	Jos työnantaja on irtisanonut toistaiseksi otetun viranhaltijan 37 §:n mukaisilla perusteilla ja työnantaja tarvitsee *neljän* kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä viranhaltijaa tehtäviltään samankaltaiseen toistaiseksi voimassa olevaan tai yli kuusi kuukautta kestävään virkasuhteeseen, työnantajan on tiedusteltava paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko irtisanottuja viranhaltijoita etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä, ja myönteisessä tapauksessa tarjottava työtä ensisijaisesti irtisanotuille kelpoisuusvaatimukset täyttäville viranhalti-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
joille. Sama velvollisuus koskee 25 §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa silloin, kun luovuttaja on irtisanonut viranhaltijan ennen luovutushetkeä. — — — — — — — — — — — — — —	joille. *Jos viranhaltijan virkasuhde on jatkunut keskeytyksettä sen päättymiseen mennessä vähintään 12 vuotta, takaisinottoaika on kuitenkin kuusi kuukautta.* Sama velvollisuus koskee 25 §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa silloin, kun luovuttaja on irtisanonut viranhaltijan ennen luovutushetkeä. — — — — — — — — — — — — — — _____ *Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.* *Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen koeaikaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.* *Virkasuhteeseen, joka päättyy ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa ollutta 46 §:ää.* _____

Laki

poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 15 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 46/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
15 §	15 §
Poliisin virat	*Poliisin virat*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Poliisimiehen eroamisikä on 68 vuotta.	Poliisimiehen eroamisikä on 68 vuotta*, jollei virkasuhdetta poliisimiehen suostumuksella jatketa enintään kahdella vuodella.*
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.
	Ennen tämän lain voimaantuloa eroamisiän saavuttaneisiin poliisimiehiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 15 §:ää.
	_____